

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه صنعتی اصفهان
دانشکده منابع طبیعی

عنوان: خواص دارویی گیاه مریم نخودی (کلپوره)
نام علمی: **Teucrium polium**

استاد: آقای دکتر وهابی
تهیه کننده: داریوش گرگین پور
پاییز ۱۳۹۳

- نام علمی : *Teucrium polium*
- نام تجاری : felty germander
- نام فارسی : کلیپوره (مریم نخودی)
- نام خانواده : Lamiaceae (نعناعیان)

مشخصات گیاه شناسی

گیاهی علفی، پایا، پرشاخه به ارتفاع ۱۰ تا ۳۵ سانتیمتر

دارای ظاهر سفید پنبه‌ای و برگهای باریک و دراز و پوشیده از کرکهای پنبه‌ای است.

گل‌هائی به رنگهای سفید و سفید مایل به زرد دارد .

زمان گل دادن آن به تناسب شرایط محیط زندگی بین خرداد و مرداد است.

اندام دارویی کلیپوره سر شاخه گلدار گیاه است که در ماه های خرداد تا مرداد گل می دهد و به علت وجود نوش در گلهای آن باعث جلب زنبور عسل به سمت گیاه می گردد.

دامنه انتشار:

در نواحی بایر، سواحل سنگلاخی و ماسه‌زارهای نواحی مختلف اروپا، منطقه مدیترانه، شمال آفریقا و جنوب غربی آسیا منجمله ایران می‌روید.

این گیاه پراکندگی وسیع در نواحی مختلف شمال، مغرب، جنوب و مرکز ایران، منطقه البرز، اطراف تهران مخصوصاً در غالب نواحی نیمه بایر و کوهستانهای نیمه‌خشک دارد.

شرایط محیطی رویش:

این گیاه برای رشد مطلوب به نور کامل نیاز دارد همچنین خاک با زهکش مناسب و PH خنثی تا کمی اسیدی برای آن مطلوب است و باعث رشد و افزایش مواد موثره آن می شود.

ترکیبات شیمیایی:

در این گیاه ترکیباتی نظیر بتا - سیتوسترول (Beta-sitosterol)، کامپسترول (Campesterol)، گلوکز، فروکتوز، رافینوز (Raffinose) رامنوز (Rhamnose) لیمونن (Limonene) لینالول (Linalool) سدرول (Cedrol) و آلفا- فلاندرن- (phellandrene α) وجود دارند.

ترکیبات شیمیایی: ماده موثره

عصاره این گیاه شامل دی
ترپنوئیدها، ۷- ۵- گلیکوزید، ۶- متوکسی جنگوانین،
تیمول، کارواکرول و اسانس های فرار است که بیشترین مواد این
اسانس ژرماکرن **D** و **B**، بتاکاریوفیلن، هومولن و اکسید کار یوفیلن
می باشد

روش تکثیر:

رویش این گیاه به صورت زایشی و رویشی می باشد

در صورت کاشت بذر تا سبز شدن حدود ۳۰ روز زمان می برد اما به روش رویشی که قلمه می باشد گیاه راحت و سریع ریشه دار می شود

خواص درمانی

در طب سنتی ایران از چای بدست آمده از این گیاه برای درمان بسیاری از بیماری های مانند دردهای شکمی، سرماخوردگی های معمولی، سوءهاضمه و دیابت نوع دو استفاده می شود.

برگهای آن مصرف خوراکی و دارویی دارد، به خصوص برای درمان دل دردهای مزمن استفاده می شود. طبع این گیاه گرم و خشک است.

این گیاه مدر، معرق، تقویت کننده، ضد تب و ضد صفرا است. مطالعه ای در سال ۲۰۰۶ نشان داد که این گیاه ضد درد و ضد اسپاسم است.

کلپوره از آزاد شدن استیل کولین در پایانه های عصبی جلوگیری می کند و بنابراین مانع اسپاسم عضلانی می شود.

نتایج بعضی تحقیقات نشان داده است که عصاره آبی برگها و ساقه این گیاه می تواند در غلظت غیر سمی پراکسیداسیون چربی را در کبد موشها کاهش دهد بنابراین، دارای خاصیت آنتی اکسیدانتهی است

برای درمان دردهای ناحیه شکم و سینه استفاده می شود

در طب سنتی ایران از آن به عنوان ماده ای ضد فشار خون بالا، ضد باکتری، ضد نفخ، ضد درد، ضد التهاب، ضد اسهال، ضد دیابت و ضد تشنج استفاده می شود

در ۴۰ سال گذشته مطالعات زیادی بر روی این گیاه صورت گرفته که ترکیبات زیادی را در آن شناسایی کرده اند. مهمترین این ترکیبات ترپنوئیدها و فلاونوئیدها هستند.

در مطالعات دیگر نشان داده شده است که این ترکیبات ضد سرطان، آنتی اکسیدانت، ضد التهاب، ضد باکتری، ضد قارچ و پایین آورنده چربی خون هستند

از کلپوره به منظور کنترل قند خون در بیماران مبتلا به دیابت نوع ۲ استفاده می شود

این گیاه نسبت به بیماری و آفات مقاوم بوده و به ندرت دچار آفات و بیماری ها می شود

عوارض جانبی:

مصرف این گیاه تنها برای مدت کوتاه مجاز می باشد

تجویز طولانی مدت آن با احتمال بروز سمیت کبدی و کلیوی و لذا افزایش آنزیم های کبدی، اوره و کلسترول خون همراه است

کلپوره حاوی آلكالوئیدی است که در کبد توسط آنزیم سیتوکروم P450. (Cytochrome P450) به متابولیت فعال اکسیده می شود که این متابولیت سمی بوده و سبب تخریب لبول های کبد می شود

آسیب کبدی بعد از استفاده مداوم یا متناوب
کلپوره بوجود می آید و به صورت هپاتیت
مزمن یا حاد با یا بدون انسداد مجاری صفراوی
خواهد بود.

سایر عوارض گزارش شده عبارتند از: خشکی
دهان، افزایش تعداد ضربان قلب، یبوست،
احتباس ادراری و سردرد و غیره
بنابراین توصیه می شود که از این گیاه در
موارد زیر استفاده نشود: گلوکوم، بزرگی
پروستات، ناراحتی قلبی، نارسایی کلیوی و
اختلالات کبدی

تداخلات دارویی:

در این مورد مستندات علمی کافی وجود ندارد. اما انتظار می رود که مصرف همزمان این گیاه با سایر داروهای ضد دیابت مانند انسولین و گلیبن کلامید قند خون را بیش از اندازه کاهش دهد

شکل و مقدار مصرف :

دم کرده ها و جوشانده های حاصل از این گیاه سابقاً استفاده زیادی داشته است ،اما در بررسی ها و مطالعات مشخص شده که ابتدا باید با توجه به مواد موثره موجود در این گیاه میزان ایمنی و نیز دُز مناسب آن مشخص و سپس تجویز یا مصرف گردد

منابع:

- م. شاکری, م. میان, آ. م. & یزدان, پ. ر. عنوان مقاله: اثر تیمارهای مختلف در شکستن خواب بذر گیاه مریم نخودی (*Teucrium polium*).
- تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران (مرکز تحقیقات جهاد کشاورزی) جلد ۱۰ و ۳
- فلور رنگی ایران، تالیف و تدوین: دکتر احمد قهرمان، جلد ۹، شماره ۱۱۰۷
- شعاعی, ن. محمدی, پ. رودبارمحمدی, ش. دانشگاه, ا. دانشکده, ع. پ. گروه, ز. ش. ... & هدف, ا. م. ب. ا. ض. اثر ضد قارچی عصاره های مریم نخودی و زنجبیل بر روی جدایه های بالینی کاندیدا.
- Rasekh, H. R., Khoshnood-Mansourkhani, M. J., & Kamalinejad, M. (2001). Hypolipidemic effects of *Teucrium polium* in rats. *Fitoterapia*, 72(8), 937-939.
- <http://nargil.ir/plant/houseplants.aspx?pid=1961>
- <http://www.mums.ac.ir/prmp/fa/Teucrium>
- <http://hadimajidi.blogfa.com/post/109/>
- Capasso F, Cerri R, Morrica P, Senatore F. Chemical composition and anti-inflammatory activity of an alcoholic extract of *Teucrium polium* L. *Boll Soc Ital Biol Sper* 1983; 59: 1639-43.

آرامش زندگی را مدیون آن انتظاری هستیم که دیگر از هیچ کس
ندارم.....

